

ERDÉLYI MÚZEUM-EGYESÜLET

Elnöki megnyitó az E. M. E. 1933. február 26-i közgyűlésén.

Tisztelt Közgyűlés!

Mindig szívesen jöttem az Erdélyi Múzeum-Egyesület szolgálatára, mert az Erdélyi Múzeum-Egyesület céljában és hivatásában azt láttam, amit magam is egész életemen keresztül hirdettem és követni igyekeztem: hirdetni az elfogulatlanságot s ezen keresztül az emberiség jobbulásán dolgozni. Nyolcvan évvel a vállamon ma még nagyobb örömmel siettem az Erdélyi Múzeum-Egyesület évi rendes közgyűlését vezetni, mert jóleső érzéssel tölt el, hogy az Egyesület zavartalan működésének útjában álló akadályok közül az egyik megszűnt.

Ismeretes a tisztelt Közgyűlés előtt, hogy 1929. december 15-én tartott rendkívüli közgyűlésünk új alelnököket választott báró Jósika János és dr. Róth Hugó alapító tagok személyében. Az alelnökök azonban nem láthatták el tisztségüket, mert a minisztérium éveken keresztül nem terjesztette fel őket legfelsőbb megerősítésre, miként azt az Egyesület alapszabálya előírja. Örömmel jelenthetem most a tisztelt Közgyűlésnek, hogy a minisztérium felterjesztésére Ófelsége 1933. február hó 14-én kelt 351. számú legmagasabb királyi határozatával Báró Jósika János és Dr. Róth Hugó alelnökök megválasztása megerősítést nyert, minthogy az Egyesület alapszabályai szerint voltak megválasztva. A királyi megerősítésről szóló hivatalos miniszteri leiratok e hónap 21-én érkeztek le az Egyesülethez. Üdvözlöm a jelenlevő Dr. Róth Hugó alelnök urat. Sajnos, Báró Jósika János leküzdhetetlen akadályoztatása miatt a közgyűlésen nem jelenhetett meg.

Tisztelt Közgyűlés! Midőn elnöki minőségemben e helyről mondok hódolatteljes köszönetet megválasztott alelnökeink legfelsőbb megerősítéseért, nem mulaszthatom el, hogy kifejezést ne adjak annak az ohajomnak, hogy az Egyesület jogi helyzete is mindkét fél megalégedésére minél előbb elintézését nyerjen, hogy az Egyesület akadálytalanul élhessen hivatásának. Az Egyesület a tiszta, elfogulatlan tudomány művelésével és terjesztésével az elfogulatlanság szószólója. S talán soha nagyobb szükség nem volt, mint épen ma, hogy az egész emberiséget jellemző elfogultságot a megértés és kölcsönös megbecsülés váltsa fel, hogy az emberek közeledjenek egymáshoz a jóakaratban.

Ma azt látjuk, hogy a szélsőségek emberei akarják erejüket összemérni. Az a baj, hogy az elfogult emberiség a tudomány vívmányait egymás ellen igyekszik felhasználni, pedig a tudománynak nem a rom-

bolást, hanem az építést kell szolgálnia; nem lehet az a célja, hogy a meglevő nyomorúságot növessze, hanem, hogy azt megszüntesse. Ebben látom minden kultúrintézmény célját s e téren Egyesületünk előtt is szép feladatok állanak, mert résztvehet az emberiség javulásáért folyó munkában.

Hirdesse tehát továbbra is — és az akadályok megszűnése után — még fokozottabban az elfogulatlan tudományt. Főleg a fiatalokra várnak e téren nagy feladatok. Nekik kell igyekezniök, hogy az elfogultságot megszüntessék, mert csak így lehet jóindulat s állhat be a javulás. Boldognak érezném magam, ha ebben az irányban haladást vehetnék észre.

Üdvözlöm a Kormánybiztos urat, a közgyűlésen megejleszteteket, s ezzel a közgyűlést megnyitom.

Gróf Wass Béla,
elnök.

Főtitkári jelentés az Erdélyi Múzeum 1932. évfolyamáról.

Az 1932. évben az Erdélyi Múzeum új folyamának III., a fennállása óta a XXXVII. kötete jelent meg 3 füzetben, 1—12. számban. Ez az évfolyam is két részre tagolódott. A főrész a bölesészet-, nyelv-, történettudományi és jogtudományi szakosztály, a mellékrész a természettudományi és orvostudományi szakosztály közleményeinek állott rendelkezésére. A főrész terjedelme 23 ivet és 10 lapot, a mellékrész 4 ivet és 10 lapot tett ki. Az Erdélyi Múzeum XXXVII. kötete tehát 28 és $\frac{1}{4}$ ivet foglal magában, vagyis semmivel sem áll mögötte az előbbi évfolyamok terjedelmének. Folyóiratunk az idén 700 példányban jelent meg. Az Egyesület tagjai 300 lej kedvezményes áron kapták, a nem tagoknak és a könyvkereskedőknek az előfizetési árat 400 lejben szabtuk meg. 134 belföldi és külföldi folyóirattal állottunk csereviszonyban. Ez a múlt évihez viszonyítva visszaesést mutat. Ennek az a magyarázata, hogy törölnünk kellett 73 olyan folyóiratot, amelyek nem küldötték meg cserepéldányaikat. Az általános gazdasági leromlás alaposan meggyérítette előfizetőink számát. Az év folyamán 77 előfizetőt vesztettünk s mindössze csak 11 újat sikerült szereznünk.

A folyóirat mellett álló Erdélyi Tudományos Füzetek sorszáma az 1932. évben 41-ről 52-re emelkedett. Az év folyamán kiadott 11 füzet — ezek voltaképpen nem önálló kiadványok, hanem a folyóiratunkban megjelent dolgozatoknak a szerzők kívánságára készült különnyomatai — 20 és $\frac{3}{4}$ ív terjedelmet ért el. Ezek a füzetek alkalmasak voltak arra, hogy értékesebb tanulmányainkat szélesebb körben terjeszthessük. Könyvtárosi forgalomba is bocsátottuk őket s terjedelmük szerint 50, illetőleg 80 lejért árusítottuk.

Megjelent továbbá az Egyesület kiadásában az 1931. évben Nagyenyeden tartott X. vándorgyűlésünk Emlékkönyve 7 és $\frac{1}{4}$ ív terjedelemben. Az Emlékkönyvet megküldöttük mindazon folyóiratoknak, amelyekkel összeköttetésben állunk, továbbá ingyen eljuttattuk Egyesületünk azon tagjainak, akik tagsági kötelezettségüknek eleget tettek. A folyóirat kedvezményes árával és az Emlékkönyv megküldésével igyekeztünk Egyesületünk tagjainak előnyt juttatni és érdeklődésüket magunkhoz kapcsolni.

A felsorolt adatok összegezéséből az az eredmény állapítható meg, hogy az Erdélyi Múzeum-Egyesület az 1932. év folyamán pontosan 900 nyomtatott oldalt kitevő, 56 és $\frac{1}{4}$ ív terjedelmű tudományos kiadvány megjelenését tette lehetővé. Ez anyagiakban 357.418 lej költséget jelent. Fedezésére az Egyesület 242.349 lejt fordított, a magyar társadalom pedig 115.069 lejjel járult hozzá. Ebből is látszik, hogy az Erdélyi Múzeum-Egyesület az erdélyi magyar tudományos törekvéseket nemcsak erkölcsileg támogatja, hanem terheit is kétharmad részében ő maga viseli.

Felsorolt kiadványainkból a Minerva R.-T.-tól vezetett folyószámlánk javára az év folyamán 342.288 lej folyt be. A mutatkozó hiány, amelyet teherként az 1933. évi költségvetésünkbe kellett beállítanunk, 15.130 lej. Tekintetbe véve, hogy az 1932. évet az 1931. évről áthozott 45.000 lej összegű tartozás terhelte, amelyet javarészen sikerült is letörlesztenünk, továbbá azt is mérlegbe vetve, hogy a jelenlegi 15.130 lej tartozásunk fedezésére 59.750 lej kinnlevőségünk van az előfizetőinknél, az évi mérleget megnyugtatónak, sőt az előző évekenél jóval kedvezőbbnek kell minősítenünk.

Az Erdélyi Múzeum szellemi részét a következő adatok világítják meg:

Az 1932. év folyamán a XXXVII. kötetünkben 16 filozófiai, társadalomtudományi, jogtudományi, irodalomtörténeti, történelmi, művelődéstörténeti, természettudományi, és orvostudományi tárgyú tanulmány jelent meg. Jó részük az Egyesület szakosztályainak működéséből került ki. Négy kisebb közleményben hoztunk felszínre eddig nem ismert új erdélyi adatokat. Könyv- és folyóiratszemlénkben 58 könyvről és tanulmányról adtunk tájékoztató ismertetést. Adattárunkban 3 közlemény jelent meg, s gondoskodtunk arról is, hogy az Egyesületünk jelenlegi helyzetének és működésének adatai a nyilvánosság számára hozzáférhetők legyenek. A bibliografiát tovább folytattuk. Ebben az évfolyamban az 1931. évi erdélyi magyar könyvtermelést tartottuk számon. Az Emlékkönyvünket is figyelembevéve, az 1932. évben összesen 97 tudományos közlemény megjelenését tettük lehetővé.

Mivel az Erdélyi Múzeum az egyetlen magyar tudományos folyóirat Erdélyben, amely a szellemi tudományokat épűgy felöleli, mint a természettudományokat, a felsorolt adatok egyszersmind a magyar tudományosság erdélyi mérlegét is jelentik. Összes közleményeinknek különleges erdélyi jellege van és a legtöbb szoros kapcsolatban áll egyrészt az Erdélyi Múzeum-Egyesület tudományos szerveivel, másrészt a magyar tudományosság erdélyi magyar kérdéseivel. Egyesületünk tehát

azzal a nyugodt önérzettel tekinthet munkásságának erre a részére, hogy a legjobb lelkiismerettel és szinte erejét fölülmuló áldozatkészséggel mindent megtett, amit multjának és hagyományainak kötelező erejénél fogva az erdélyi magyar életben meg kellett tennie a magyar tudományos törekvések ápolása, fenntartása és meggyökereztetése érdekében.

Tisztelettel kérem a Tek. Választmányt, méltóztassék jelentésemet tudomásul venni és javasolni a közgyűlésnek az 1932. évre szóló felmen-tésem megadását.

Cluj-Kolozsvár, 1933. január hó 30-án.

Dr. György Lajos.

főtítkár, az Erdélyi Múzeum szerk.

Titkári jelentés az Erdélyi Múzeum-Egyesület 1932. évi működéséről.

Az elmúlt 1932. évet az egész világon általánosan a válság évének tartják, de talán sehol sem hozott annyi rombolást, mint erdélyi magyar kisebbségi életünkben. A gazdasági viládkriszisnek nevezett áradat vi-rágzó intézményeink hosszú sorát sodorta magával s tisztviselő, iparos és munkás osztályunk ezreinek életlehetőségét ingatta meg alap-jában. Panasz és aggodalom, amerre fordulunk. A gazdasági leromlást mindenütt természetszerűleg követi nyomon a szellemi élet válsága, de kisebbségi életünkben e téren is speciálisan nehéz helyzetet adott nekünk a Rendeltetés. Segítség sehonnan sem várható, amúgyis szárnya-szegett kultúrintézményeink ugyanis megújhodást keresésükben az egyetlen erőforrást abban remélhették megtalálni, ha az intézmé-nyeinkért való öntudatos áldozatkészséget népünk mind szélesebb réte-geibe sikerül belevinni. Tagadhatatlan, hogy e tekintetben az utóbbi évek örvendetes haladást kezdtek mutatni. De a legutóbbi két év a dol-gok ilyenén menetét nemcsak megakasztotta, hanem az elért eredménye-ket is szinte megsemmisítette. Az 1932. év pedig a leromlást betetőzte. A szegénységre való hivatkozás — kevés kivétellel — kisebbségi magyar népünk legtöbb tagjánál ma már nem ürügy az adakozás elől való ki-búvásra, hanem szomorú valóság, mellyel intézményeinknek komolyan számolniok kell. S itt hozzá kell tennünk, hogy magyar népünknek épen az a rétege szegényedett le legjobban, amelyik kultúránk fenntartásáért öntudatosan a legtöbb áldozatot hozta.

Ámbár az 1932. évben kulminálódott válság érezette hatását Egye-sületünkkel szemben is, — tagdíjak fizetésének csökkenése, folyóiratunk előfizetőinek nagymérvű apadása — még sem tudta az Egyesületnek sem a magyar tudományosság fenntartásáért és előbbviteléért folyta-tott szerénykeretű munkáját megakasztani, sem pedig az Egyesület

anyagi létalapját megingatni. Sőt mondhatjuk, hogy a mult év mindkét irányban az Egyesület erőpróbája volt, de ezt az erőpróbát az Egyesület kiállotta. Mert hála a tudományt kedvelők és művelők áldozatkészségének s a választmány és közgyűlés bölcs előrelátásának, erkölcsiekben és anyagiakban egyaránt előbbrejutást hozott Egyesületünknek az elmúlt rossz év is.

Szakosztályaink az előbbi éveknél is fokozottabb mértékben tartották népszerűsítő és szakelőadásaikat. Nagybányán orvoskongresszussal egybekötött szépen sikerült vándorgyűlést rendeztünk. Az Egyesület szakosztályai a mult évben összesen 125 előadást tartottak. Három évvel ezelőtt megújított folyóiratunk 1932. évfolyama sem tartalomban, sem terjedelemben nem maradt mögötte az előző évfolyamoknak. Megjelentettük az enyedi vándorgyűlés tekintélyes Emlékkönyvét, tudományos füzeteink száma 52-re gyarapodott, sőt a régészeti ásatások terén is megtettük a kezdő lépéseket a makkfalvi—szentistváni—csókfalvi ásatásokkal, melyeknek eredménye az Egyesület részéről hozott anyagi áldozat arányát messze felülmulta. A behozott anyag tudományos feldolgozása most van folyamatban az ásatást vezető Herepei János kiküldöttünk részéről. Az ásatással birtokunkba került anyag a tudományos feldolgozás után Érem- és Régiségtárunk gyűjteményét fogja gyarapítani.

Anyagi téren nagy biztonsági érzetet ad az a körülmény, hogy az Egyesület eddig bankbetétben levő készpénzének nagy részét, 1,093.000 lejt (1,000.000 L. vételár + 93.000 L. illeték és költségek) a választmány és közgyűlés határozata alapján a mult évben szerencésnek látszó vétellel a helybeli, Str. Regalá-Majális u. 1. szám alatti házba fektettük. A tehermentesített ingatlanok az Erdélyi Múzeum-Egyesület nevére való telekkönyvi átírása mindjárt a szerződés létrejötte után megtörtént. Az ingatlan jövedelme a szerződés szerint 1932. május 1-től volt az Egyesületé. A jelenlegi két ingatlannal az Egyesület további működése a megszokott szerény keretek között és takarékoskodással még a mai gazdasági viszonyok mellett is biztosítottnak látszik. Nem tudta megzavarni az Egyesület anyagi helyzetét még az a körülmény sem, hogy az 1932. év április végén hozott lakbérleti törvény a lakberekben 30%-os kényszereszként írt elő s az Egyesületet a már nagyrészt megkötött és amúgyis leszállított értékű bérszerződések megváltoztatásával több mint 100.000 L. veszteség érte. A körültekintéssel összeállított költségvetésnek tudható be, — miként jelentésében az ellenőrző bizottság is megjegyzi — hogy az egész év folyamán mindössze csak 38.552 L.-t tesz ki a deficit, ámbár a bankbetétek sem érthették el a mult év január—februárjában gondolt kamatot. Az okok ismeretesek. Az említett deficitnek is nagy része hihetőleg kiegyenlítődik a 30.150 L. bérhátrálékkal, ami a két háznál a mai viszonyok között egyébként igazán nem mondható nagyinak.

Egyetlen sikertelenséget jelent az Egyesület 1932. évi működésében az állammal szemben való viszonyunk megoldatlansága. Az immár 15. éve folyó vitában és tárgyalásokban a mult év sem hozott tényleges eredményt. Nem mintha az 1932. év nyomtalanul tűnt volna el e tekintetben is. Voltak s talán még most is vannak biztató je-

lek, hogy a jobb belátás meg fogja hozni a mindkét félt kielégítő megoldást s megszűnik végre az a 15. éve tartó jogtalan helyzet, hogy az Egyesület gyűjteményeit minden ellenszolgáltatás nélkül használja a helybeli egyetem, sőt az egyik tárnál (Ásványtár) még az is megtörténhetik, hogy az Egyesület közgyűlésileg kiküldött bizottsága az ellenőrzést már évek óta nem ejtheti meg. Hiabavalónak bizonyult eddig a közgyűlés tiltakozásának évenkénti felterjesztése a minisztériumba. Másik gyűjteményünkénél (Állattár) pedig kiküldött ellenőreink a konzerválás hiányossága miatt jelentékeny és veszélyesnek tartott mulasztást tapasztaltak. (A bizottság észrevételeire fel fogjuk hívni a minisztérium figyelmét.) Egyébként az a helyzet a táraknál, hogy az állam nem bocsát kellő összeget a tára fenntartására s ezt a tára nagyon nélkülözik s megsínylik. Az Egyesület, hogy a tára anyagának nagyobb károsodását megelőzze, választmánya útján megengedte, hogy az Egyesülettől kapott dotáció kivételesen gyarapítás helyett fenntartásra legyen fordítható.

Mindezek az akadálygördítések, melyek az Egyesület jogi helyzetének megoldása körül immár 15. éve mutatkoznak, s melyek tagadhatatlanul károsan befolyásolják az Egyesület működését, nem ingathatják meg az Egyesület jövőjébe vetett hitünket. Mert a külső akadályok az Egyesületért dolgozók kitartását csak erősítik. Ez a pszichológiai ok adja magyarázatát annak, hogy Egyesületünk működésében nemesek, hogy ellanyhulás nem állott be a külső nehézségek ellenére, hanem évenként fokozódó tevékenység tapasztalható. Az igazságért való harc oly erkölesi tőkét jelent a küzdők számára, mely nem ismer akadályokat s nem túr elfáradást. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület működése elé pedig csak azok támaszthatnak nehézségeket, kik nem ismerik annak altruisztikus nemes céljait s e célok érdekében eddig kifejtett heroikus küzdelmét. Az igazság megismerése az akadálygördítők számát szükségszerűen kell, hogy lepassza, s el kell jönnie annak az időnek, midőn a jobb belátás támogatással fogja elősegíteni Egyesületünk zavartalan működését. Ebbeli reményünket nem adjuk fel.

1932. január 1-től december 31-ig bezárólag a szakosztályok a következő előadásokat tartották:

Népszerűsítő előadások (időrendben).

Bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi szakosztály:

1. *Dr. Tavaszy Sándor:* Apáczai Csere János, 2. *Dr. Gyalui Farkas:* Misztótfalusi Kis Miklós, 3. *Dr. Imre Lajos:* Bod Péter, 4. *Dr. Csűrű Bálint:* Pápai Páriz Ferenc, 5. *Dr. Biró Vencel:* Huszti András, 6. *Dr. Bitay Árpád:* Gróf Batthyány Ignác, 7. *Puskás Lajos:* Gróf Kemény József. (Összesen 7 előadás.)

Természettudományi szakosztály:

1. *Dr. Tulogy János:* Léghajó útam a „Graf Zeppelin”, 2. *Török Zoltán:* Úsznak-e a szárazföldek?, 3. *Dr. Ferenczi Sándor:* A Duna del-

tájának állatvilága, különös tekintettel a madarakra, 4. *Cseke Domokos*: Képek a Csendes Óceán szigetvilágából, 5. *Xántus János*: Időjóslás, 6. *Dr. Balogh Ernő*: A mezíadi barlang, 7. *Bányai János*: A homoródmási barlang és környéke, 8. *Dr. Szádeczky K. Gyula*: A szamosfalvi sósfürdő geológiája. Várhatunk-e ipari földgázat Kolozsvár környékén?, 9. *Dr. Szász Ferenc*: Van-e élet más égitesteken?, 10. *Dr. Balogh Ernő*: Az ég tükrei. (Összesen 10 előadás.)

Orvostudományi szakosztály:

1. *Dr. Guzner Miklós*: A testi és lelki élet alkattani alapon, 2. *Dr. Parády Ferenc*: A villanyáramokozta balesetekről és halálról, 3. *Dr. Vértés Oszkár*: Mit köszönhetnek az anyák Semmelweisnek? (Összesen 3 előadás.)

Jog- és társadalomtudományi szakosztály:

1. *Dr. Ujvárosi Miklós*: A tulajdonjogról, 2. *Dr. Bartha Ignác*: A motoriumról, 3. *Dr. Szegő Imre*: A jog fejlődésének újabb irányai, 4. *Dr. Tusa Gábor*: Forgács, aktuális jogi problémák, 5. *Dr. Sulyok István*: A társadalmi fejlődés új irányai, 6. *Dr. Balogh Arthur*: A kisebbségek nemzetközi védelme és az állami jogok. (Összesen: 6 előadás.)

Szakelőadások:

Bölcsészet-, nyelv- és történettudományi szakosztály:

1. *Dr. Varga Béla*: Az individuálitás kérdése, 2. *Dr. Kántor Lajos*: Magyarok a román népköltészetben, 3. *Dr. Gál Kelemen*: Modern nevelési rendszerek, 4. *Dr. Tavaszgy Sándor*: Az existenciális gondolkodás, 5. *Dr. Gyalui Farkas*: Kisszántói Pethe Ferenc. (Összesen 5 előadás.)

Természettudományi szakosztály:

1. *Török Zoltán*: Jegyzetek a suvadások morfológiai jelentőségéről, 2. *Török Zoltán*: Az Ugra-homoródi bazalt breccia, 3. *Bányai János*: A hargitai opálbarlang, 4. *Dr. Szádeczky K. Gyula*: A Föld ez évben megjelent geológiai térképének bemutatása, 5. *Dr. Balogh Ernő*: A mezíadi barlang kialakulása. (Összesen: 5 előadás.)

Orvostudományi szakosztály:

1. *Dr. Koleszár László*: Rák probléma I. rész, 2. *Dr. Elián Erzsébet*: Laboratóriumi készítmények bemutatása, 3. *Dr. Koleszár László*: Rákprobléma. II. rész, 4. *Dr. Leitner Fülöp*: Pericarditis purulenta gyógyítása otochinnal, 5. *Dr. Márkos György*: Pericarditis serosa rheumatica gyógyult esete (beteg-bemutatás), 6. *Dr. Koleszár László*: Rákprobléma. III. rész, 7. *Dr. Török Imre*: Paravénába adott injectio körül létrejött idegbénulás sebészi kezelése, 8. *Dr. Koleszár László*: Rákprobléma. IV. rész, 9. *Dr. Veress Ferenc* és *Dr. Feszt György*: Juxta articularis nodositás esetének bemutatása, 10. *Dr. Koleszár László*: Rákprobléma. V. rész, 11. *Dr. Grünvald Ernő*: 18 hónapos gyerek tüdő-

tályogos esetének bemutatása. Pertussis és tbc. spontan pneumothorax esete. Bemutatás. 12. *Dr. Koleszár László*: Rákprobléma. VI rész, 13. *Dr. Orient Gyula*: Megemlékezés Ostwaldról, 14. *Dr. Koleszár László*: Megemlékezés Dr. Török Imréről, 15. *Dr. Goldberger Ede*: Orvos és adózás, 16. *Dr. Márkos György*: Új scarlat serum immunbiológiai megvilágításban, 17. *Dr. Herschkovits I.*: Vesekő esetek röntgen diagnosisa. (Röntgen képek bemutatásával), 18. *Dr. Bogdán Károly*: Hólyag diverticulumokról, 19. *Dr. Gyergyay Árpád*: A fülkürtműködés és annak bemutatása, 20. *Dr. Kiss Ferenc* (Szeged): Az autonóm idegrendszer újabb kutatásai, 21. *Dr. Schmidt Béla*: Az áthangolás új faja, 22. *Dr. Takács Sándor*: A pelagráról, 23. *Dr. Perl Ottó*: A fogak szuvasodásának okairól és annak megelőzéséről, 24. *Dr. Koleszár László*: A nyálkövekről saját esetei kapcsán. A parotis Küttner-féle megbetegedéséről, 25. *Dr. Koleszár László*: Acut pharyngitisről, különös tekintettel a streptococcus által előidézett pharyngitisre, 26. *Dr. ifj. Gspann Károly*: Gyógyszer-e a calcium a tuberculosis kezelésében?, 27. *Dr. Vitályos András*: Újabb elméletek a fogamzásról, a terhességi időszámítás revíziója. (Összesen: 27 előadás 14 ülésben.)

*

1932. augusztus 25., 26., 27. és 28-án Nagybányán *vándorgyűlést* rendeztünk. Az imperiumváltás után ez volt harmadik, az Egyesület életében pedig tizenegyedik vándorgyűlésünk. A vándorgyűlés keretében az Orvostudományi Szakosztály szépen sikerült orvoskongresszust tartott, második kongresszusát az imperiumváltás óta.

A vándorgyűlés elnökéül a választmány ezúttal is Dr. Boros György legrégebb választmányi tagot kérte fel. A nagybányai rendező bizottság elnökségét pedig a választmány felkérésére Szöke Béla prépost volt szíves vállalni s a rendezés fárasztó munkáját mindvégig nagy buzgósággal vezetni, minek elismeréséül a vándorgyűlés díszülése a vándorgyűlés társelnökévé választotta. Nagybánya lakói meleg szeretettel fogadták a vándorgyűlés előadóit és más helyekről érkezett vendégeit, az előadásokat pedig mindvégig érdeklődéssel hallgatták. Az érkezés napján az Egyesület babérkoszorút helyezett Révai Károly költő és Dr. Schönherr Gyula történettudós sírjára. Előbbiről Dr. Tavaszy Sándor, utóbbiról Szöke Béla emlékezett meg nagyszámú résztvevő előtt. A díszülésem Dr. Boros György vándorgyűlési elnök Gróf Kemény Józsefről írt tanulmányát adta elő, kegyeletes szavakkal emlékeztén meg arról a férfiúról, ki nagy adományával az Egyesület gyűjteményeinek első sorban vetette meg alapját. A díszülési előadást ez alkalommal az Orvostudományi Szakosztály nevében Dr. Pataky Jenő tartotta az „Erdélyi magyar orvosok tudományos törekvéseiről“. Közvacsora keretében Dr. Boros György vándorgyűlési elnök megáldotta és felavatta a vándorgyűlés alkalmából beszerzett Gróf Mikó Imre-serleget az Egyesület alapítójának emlékére. (A vándorgyűlés részletes története a vándorgyűlési Emlékkönyvben fog megjelenni).

A vándorgyűlésen a szakosztályok a következő előadásokat tartották: (A választmány határozata szerint az egyes szakosztályok legfeljebb öt előadást tarthattak a vándorgyűlésen.)

Bölcsezet-, nyelv- és történettudományi szakosztály:

1. *Dr. Gyalui Farkas:* Gróf Teleki Sándor, 2. *Dr. Imre Lajos:* A családi nevelés problémája, 3. *Dr. Kántor Lajos:* Kölesönhatás a magyar és román népköltészetben, 4. *Dr. Tavasz Sándor:* Beszélhetünk-e a nyugateurópai kultúra alkonyáról?

Természettudományi szakosztály:

1. *Dr. Balogh Ernő:* Barlangok, 2. *Bányai János:* Éremikroszkopi vizsgálatok szerepe a tellérgutatóknál, 3. *Dr. Ferenczi Sándor:* Erdély mérges kígyói, tekintettel a rákosi viperára, 4. *Dr. Szádeczky K. Gyula:* Születés és halál a szervetlen világban, 5. *Dr. Szász Ferenc:* Ílet hangyaországban.

Orvostudományi szakosztály:

1. *Dr. Koleszár László:* A rák, mint népbetegség, 2. *Dr. Parády Kálmán:* A tuberkulózisról, 3. *Dr. Veress Ferenc:* A megöregedés megelőzése, 4. *Dr. Vértés Oszkár:* Mit köszönhetnek az anyák Semmelweisnek?

Jog- és társadalomtudományi szakosztály:

1. *Dr. Balogh Arthur:* A kisebbségvédelmi eljárás a Nemzetek Szövetsége előtt, 2. *Dr. Oberding József György:* Új gazdaságpolitika, 3. *Dr. Sulyok István:* Új társadalmi törekvések, 4. *Dr. Tusa Gábor:* Újítások a zálogjog terén.

Orvoskongresszus előadásai:

Az orvoskongresszus előadásai négy ülésben tartottak. Időbeli sorrendben a következő előadások hangzottak el:

I. ülés: *Dr. Koleszár László:* A Flegmone lignosum kórképe alatt lefolyt aktynomykozys esete, 2. *Dr. Márkus A.:* A prostata lymphogranulomatosisa, egy még ismeretlen kórkép, 3. *Dr. Szigeti I.:* A sebészeti gyulladáshoz vezető betegségek konzervatív kezelése. Hozzászóltak: Dr. Herschkovits, Dr. Veress. 4. *Dr. Koleszár L.:* A postinfluenzás arcüreg betegségekről, 5. *Dr. Koleszár L.:* A streptococcus mucosus okozta középfülgyulladásról, 6. *Dr. Herschkovits I.:* Régi és új kontraszt eljárások értéke a vese és ureter röntgendiagnosztikájában, 7. *Dr. Gyergyay A.:* A fülkürt különböző új vizsgáló eljárásainak ismertetése.

II. ülés: *Dr. Lükő B.:* Az avertin narkozisról. Hozzászóltak: Dr. Koleszár, Dr. Szigeti. 2. *Dr. Schmidt B.:* A szervezet áthangolásáról és annak egy új fajáról, 3. *Dr. Koronka I.:* Gyomorszekréciós zavarok fellépése fertőző betegségek kapcsán, 4. *Dr. Szigeti I.:* A diszpenzerek szerepe a tbc. profilaxisában. Hozzászóltak: Dr. Herschkovits, Dr. Koleszár, Dr. Veress. 5. *Dr. Reichardt A. (Pöstyén):* Az idült ízületi csúsz etiológiája és therapiája, különös tekintettel Pöstyén-fürdő gyógytényezőjére. Hozzászóltak: Dr. Schmidt, Dr. Herschkovits, 6. *Dr. Nagy*

Jenő: A tachicardiás roham gyors megszüntetése. Hozzászolt: Dr. Traub. 7. *Dr. Traub V.*: Electrocardiografia a szívizommegbetegedések kórismezésének, kórjósolatának és gyógykezelésének szolgálatában, 8. *Dr. Szentmiklóssy Ö.*: Az ólommérgezésről. Hozzászoltak: Dr. Farkas, Dr. Schmidt és Dr. Kertész. 9. *Dr. Bogdán K.*: A coli bacilluriáról. Hozzászoltak: Dr. Reichardt, Dr. Veress. 10. *Dr. Szigeti I.*: A pneumotorax eredményei 64 eset kapcsán. Hozzászoltak: Dr. Roskopf, Dr. Kertész, Dr. Traub. 11. *Dr. Fáy B.*: Vesemegbetegedések hólyagretencióknál.

III. ülés: *Dr. Szokol P.*: Bajfalu ártézi ásványvize, 2. *Dr. Buia J.*: Budapest, mint fürdőváros, vetített képekkel. Hozzászolt: Dr. Schmidt. 3. *Dr. Leitner F.*: Az optochin értéke a pneumococcus okozta tüdő és mellhártyagyulladások kezelésében, 4. *Dr. Grünwald E.*: Új esecsemőtápszerek, 5. *Dr. Grünwald E.*: A gyermekkori idegbetegségekről. Hozzászolt: Dr. Steuer. 6. *Dr. Roskopf*: A tüdőluesről 3 eset kapcsán. Hozzászoltak: Dr. Gál, Dr. Herschkovits és Dr. Stern, 7. *Dr. Hamburg J.*: Újabb tapasztalatok a tábeszes szemidegsorvadásnál a sejtokszidációt fokozó szerekkel való kezeléssel. Hozzászolt: Dr. Fekete S. 8. *Dr. Fekete S.*: A bepharospasmus gyógyítása alkoholinjekcióval.

IV. ülés: *Dr. Goldenberg P.*: A progresszív paralízis etiológiájának és terapiájának mai állása és kritikai értékelése, 2. *Dr. Koronka I.*: Diagnostikai tévedések a rheumatológiában, 3. *Dr. Haas M.*: A Basedow-sebészet új útjai. Hozzászoltak: Dr. Lükó, Dr. Herschkovits, Dr. György, 4. *Dr. Lowrich J.* prof. (Budapest): A szülészet mai kérdései, 5. *Dr. Vértes O.*: Elférőfiasító petefészekdaganat esete. Hozzászolt: Dr. Veress. 6. *Dr. Stern V.*: Ferment-tanulmányok, 7. *Dr. Heller*: Hogyan védekezünk az elvérzés ellen a szülészetben, 8. *Dr. Herschkovits*: Az epehólyag röntgenológiája. Hozzászolt: Dr. Alföldi (Debrecen), 9. *Dr. Veress F.*: A rypaphlavin értéke a gonorrhoea abortív kezelésében. Hozzászolt: Dr. Márkus, 10. *Dr. Heller*: Az antikonceptív mai állása. 11. *Dr. Veress E.*: A lymphogranulomatosis inguinalis tömeges előfordulásáról és kezeléséről, 12. *Dr. Márkus A.*: Modern favus therapia. Hozzászoltak: Dr. Herschkovits, Dr. Veress, 13. *Dr. Veress E.*: Dermatoterapiás kérdések, 14. *Dr. Nagy J.*: A vetélés és szülés nyomán fellépő sepsis megelőzése és gyógykezelése, hozzászoltak: Dr. Koleszár, Dr. Bogdán.

A vándorgyűlés ideje alatt, az előadások naponkénti megkezdése előtt, a város és környékének nevezetességeit tekintettük meg. Sorra kerültek a város értékes, de túlzásfolt múzeuma, a bánya, festőkolónia, Koltó. Augusztus 28 a kirándulások napja volt. Többen Bikszádra mentek, mások a szturi völgybe s a Gutinra. A hivatalos kirándulás Felsőbányára volt tervezve, hol a vándorgyűlés utolsó előadásaként *Dr. Szokol Pál* ny. erdőfőtanácsos „Érctelepülés a középhegyi tellérben“ címen tartotta meg előadását nagy közönség előtt. Utána a Bódi tóhoz rándultunk ki.

A vándorgyűlés üdvözlő táviratot küldött Ófelségének, Vaida-Voevod miniszterelnöknek s Gusti vallás- és közoktatásügyi miniszternek. A kabinetiroda útján Ófelsége köszönetét fejezte ki a hódolatért.

Hogy mit jelent a vándorgyűlés a vidéki városoknak, csak azok becsülhetik fel igazán, kik azon elejétől végig résztvesznek. Nagybánya háláját ajtai Nagy Gábor a városi tanács nevében mondott záró szavai-ban így fejezte ki: „Soha a város jobb befektetést nem tett, mint amikor 1859-ben az Erdélyi Múzeum-Egyesület alapítóinak sorába lépett. Az akkori csekély adomány felbecsülhetetlen kamatot hozott a városnak.“ Mi hozzátehetjük, hogy az Egyesület a vándorgyűlések rendezésével felbecsülhetetlen értékkel gyarapítja erkölcsi tőkét.

+

A közgyűléstől megszavazott dotációt az elmúlt évben a Könyvtár, Érem- és Régiségtár és a Növénytár igazgatósága vette fel. Az Egyetemi Könyvtárat az Egyesület igazolványa alapján a múlt évben is a 100 lej látogatási díj fizetése nélkül látogathatták mindazok az egyesületi tagok, kik tagsági díjukat befizették. Az igazgató és alapító tagok kérésre a tagigazolványt azonnal megkapják. Ingyen küldöttük meg a nagyenyedi vándorgyűlés Emlékkönyvét mindazoknak a tagoknak, kik tagsági díjukat az 1931. évre befizették, viszont a nagybányai vándorgyűlés Emlékkönyvét, mely a folyó év közepe táján fog megjelenni, ingyen kapják azok a rendes tagok, kik tagsági díjukat az 1932. évre befizetik, valamint az igazgató és alapító tagok.

Az évi rendes közgyűlésen és a nagybányai vándorgyűlésen kívül hat választmányi ülést tartottunk. A választmány 114 jegyzőkönyvi szám alatt intézte el az iktatókönyv 330 számot feltüntető ügyiratát, mely e számnak sokszorosát kitevő iratot foglal magában.

Fájdalmas szívvel emlékezünk meg azokról, kiket az isteni Gondviselés az 1932. év folyamán elszóltott Egyesületünk tagjainak sorából. Érzékeny veszteséget jelent ez számunkra, mert egytől egyig az Egyesület ügyei iránt érdeklődő, tagsági kötelezettségüknek pontosan eleget tevő férfiak voltak. Dr. Klumák János ezenkívül éveken keresztül töltötte be önzetlenül az Egyesület ügyészi tisztségét, Dr. Török Imre pedig az Orvostudományi Szakosztálynak volt lelkes jegyzője. Dr. Klumák János volt ügyészünk sírjára az Egyesület, Dr. Török Imre sírjára pedig az Orvostudományi Szakosztály helyezett koszorút hálája jeléül. Ezen kívül a rendes tagok közül elhunytak: Dr. Biró Géza, Dr. Borbély István, a bölcsészet-, nyelv- és történettudományi szakosztály aktív részt vevő tagja, Erfurt Húgó, Dr. Fehér Dezső, Dr. Fried Farkas (Gyulafehérvár), Gerstenbrein Tamás, Hantos Gyula, Dr. Klumák Adolf, Reményik Lajos. A kimutatás természetesen nem számíthat a teljességre, mert értesülésünket legtöbbször csak a napilapok közléseiből meríthetjük.

*

Rövidre fogott beszámolóink az 1932. év munkájáról kívánt megemlékezni. Természetesen hosszú időt venne igénybe s egész kötetet tenne ki az olyan visszapillantás, mely a múlt év részletes ismertetését tűzné ki célul. Az Egyesület belső gyötrődése s kifelé folytatott harca azonban hadd legyen a késői pártatlan monográfus témája. Mi csak hálával

gondolhatunk mindazokra, kik az Egyesület kultúrmunkájának irányításában s az Egyesület ügyeinek intézésében cselekvőleg résztvettek s lehetővé tették, hogy az 1932. évet is a körülményekhez képest eredménnyel zárhattuk le. Ilyen segítők további közreműködésének tudatában az Erdélyi Múzeum-Egyesület jövője iránt nem aggódhatunk, sőt erős a bizakodásunk, hogy az Egyesület hovatovább szélesbíteni fogja működési körét, s igazán azzá lehet, ami ma egyetlen feladata és célja: hogy a romániai magyar tudományosság letéteményese és szócsöve legyen.

A választmány nevében:

Dr. Kántor Lajos

titkár.